

HØRING

Norges Bygdekvinnelags politiske plattform

1 Gode liv i levende bygder

2 Norges Bygdekvinnelag er en samfunnsaktør som arbeider for at alle skal ha like muligheter
3 uavhengig av hvor de bor. Norges Bygdekvinnelag er partipolitisk nøytral, men jobber
4 interessepolitisk med saker som er viktig for organisasjonen og for aktive bygdesamfunn.
5 Langsiktig og kunnskapsbasert forvaltning av menneskelige, kulturelle og naturgitte
6 ressurser i hele landet har bidratt til at Norge i dag er blant verdens beste land å bo i.

7 Frivilligheten er en bærebjelke i gode og trygge lokalsamfunn. Frivillige organisasjoner er
8 med på å løse viktige samfunnsoppgaver, -og er en arena der folk treffes på tvers av
9 skillelinjer i samfunnet. Frivilligheten gir folk i alle aldre og fra ulike miljø mulighet til å
10 møtes, engasjere seg og tilhøre et fellesskap. En mangfoldig og sterk frivillighet skaper
11 engasjement og aktiviteter som gir gode liv og levende bygder.

12 Over lengre tid har flyttemønsteret vist at flere kvinner enn menn flytter fra distriktene til
13 byene. Utdanning og arbeid er viktige drivere for denne utviklingen. Dette skaper en
14 kjønnskjevhet i bygde-Norge - og gjør lokalsamfunnene fattigere på menneskelige
15 ressurser, mangfold og innovasjon. Norges Bygdekvinnelag vil jobbe for å snu denne
16 utviklingen og arbeide for at flere kvinner velger å bosette seg på bygdene.

17

18 GODE TILBUD DER VI BOR

19 Norges Bygdekvinnelag mener at...

- 20 • Alle skal ha likeverdig tilgang til gode offentlige tjenester uavhengig av hvor de bor. Dette er
21 viktig for trygghet, helse, trivsel og bolyst.
- 22 • Digital infrastruktur må bygges ut i hele landet. Tilgang på høyhastighetsbredbånd med
23 stabilt og godt nettverk er avgjørende for tilflytting, bosetting og næringsutvikling.
- 24 • Nærbutikken har stor betydning. Den er både en sosial møteplass og rommer i økende grad
25 flere ulike funksjoner og tjenester.
- 26 • Det er behov for framtidrettede samferdselsløsninger med trygge og miljøvennlige
27 transportløsninger. Et godt kollektivtilbud i hele landet er viktig.
- 28 • Et godt og variert kulturtilbud der folk bor er viktig for trivsel og attraktive bomiljø.

29

30 NÆRINGSUTVIKLING OG INNOVASJON

31 Norges Bygdekvinnelag mener at...

- 32 • Lokalt eierskap, gode rammevilkår, og tilrettelegging for lokal ressursutnyttelse er en
33 forutsetning for økt verdiskaping, arbeidsplasser og bosetting i hele landet.
- 34 • Det må satses på et mangfold av arbeidsplasser i helse landet, både offentlige og private.
- 35 • Lokal innovasjon og entreprenørskap må oppmuntres gjennom politiske virkemidler. Det må
36 spesielt satses på å øke andelen av kvinner som gründere og selvstendig næringsdrivende.
- 37 • Primærnæringene må styrkes. Næringen er fundamentet for et mangfold av
38 lokalmatprodusenter, reiselivsbedrifter og lokale servicetilbud.

- 39 • Det må satse på forskning og utvikling av fornybare produkter og tjenester med
40 utgangspunkt i jordbruk, skogbruk og havbruk.
- 41 • Det må tilrettelegges for næringsutvikling med utgangspunkt i lokal kultur og håndbåren
42 kunnskap. Dette er viktig for å ta vare på, formidle og utvikle både den materielle og den
43 immaterielle kulturarven i hele Norge.
- 44

45 FRIVILLIGHETEN: BÆREBJELKE I SAMFUNNSSTRUKTUREN

46 Norges Bygdekvinnelag mener at...

- 47 • Det trengs gode og forutsigbare rammevilkår som legger til rette for frivillig engasjement
48 og gjør det enklere å drive frivillige organisasjoner.
- 49 • Det må innføres full momskompensasjon til frivilligheten for kjøp av varer og tjenester -
50 på samme måte som for næringsliv og kommuner.
- 51 • Organisasjonsstøtten over Landbruks- og matdepartementets budsjett må styrkes.
52 Denne er holdt uendret over flere år.
- 53

54 Likestilling, inkludering og mangfold

55 Norges Bygdekvinnelag mener at alle skal ha like muligheter, rettigheter og plikter til å delta
56 i samfunnet. Norge er et flerkulturelt samfunn. Vi mener at dette gjør samfunnet vårt
57 sterkere, rikere på kunnskap, meninger, kultur og tradisjoner. Mangfold i frivilligheten er en
58 forutsetning for et åpent og inkluderende samfunn.

59 Deltakelse er viktig for at samfunnet skal kunne nyttiggjøre seg menneskelige ressurser, og
60 for den enkelte innbyggers livskvalitet. Fremdeles ser vi forskjeller som kun kan forklares
61 med kjønn, identitet, etnisitet, sosial tilhørighet og/eller økonomi. Synlige og usynlige
62 barrierer må fjernes slik at alle kan delta i samfunnet på like vilkår. Like rettigheter åpner
63 ikke automatisk for like muligheter. Det er viktig å sikre alle kvinner fullstendig og reell
64 deltakelse -med like muligheter uavhengig av bosted og bakgrunn

65

66 ET LIKESTILT ARBEIDSLIV

67 Norges Bygdekvinnelag mener at...

- 68 • Det må gis lik lønn for likt arbeid. Det er behov for, politiske tiltak for å sikre et likestilt
69 arbeidsmarked.
- 70 • Retten til heltidsarbeid bør lovfestes. I mange kvinnedominerte yrker er graden av
71 ufrivillig deltid høy. Dette har stor betydning for karrieremuligheter, lønn og
72 pensjonsopptjening.
- 73 • Det må satses sterkere på et inkluderende arbeidsliv.
- 74 • Nye landskvinner må få muligheten til å ta i bruk sin medbrakte kompetanse og erfaring.
75 Det må bli enklere å få godkjent tidligere utdanning fra andre land.

76

77 KVINNERS INNFLYTELSE OG LIVSVILKÅR

78 Norges Bygdekvinnelag mener at...

- 79 • Kvinner som deler eiendom eller bedrift med partner må sikres juridiske rettigheter og
- 80 kunnskap om disse rettighetene.
- 81 • Det må jobbes aktivt for å stoppe trakassering, vold og overgrep mot kvinner nasjonalt
- 82 og internasjonalt.
- 83 • Vi må bidra til å styrke bygdekvinner globalt slik at de får utdanning, mulighet til å
- 84 produsere mat til egen familie, kunnskap om kvinners rettigheter og reproduktiv helse,
- 85 samt tilgang til land og kreditt.
- 86 • Mulighet til å ta utdanning, adgang til arbeid og økonomisk selvstendighet er
- 87 nødvendige forutsetninger for reell bestemmelsesrett over eget liv. Dette er spesielt
- 88 viktig for å styrke likestilling og kvinners posisjon i samfunnet, særlig for grupper av
- 89 kvinner som har begrenset mulighet til å benytte seg av egne rettigheter.

90

91 FELLESKAP OG MANGFOLD

92 Norges Bygdekvinnelag mener at...

- 93 • Vi må skape et felleskap med basis i felles verdier og grunnleggende plikter og
- 94 rettigheter som gjelder alle. Samtidig må det i et demokratisk og fritt samfunn være rom
- 95 for forskjeller i kultur, livssyn, levesett og meninger.
- 96 • Vi må bygge felleskap mellom alle kvinner i Norge - og jobbe aktivt for å inkludere
- 97 innflyttere i frivillighet og lokalsamfunn.
- 98 • Frivilligheten kan i langt større grad enn i dag være en ressurs og samarbeidspartner for
- 99 å lykkes med det nasjonale integreringsløftet.

100

101 **Mat, miljø og klima**

102 Det er et overordnet politisk mål for Norge å ha et landbruk over hele landet, og å øke norsk
103 matproduksjon basert på norske ressurser.

104 I FNs bærekraftsmål heter det at vi skal oppnå global matsikkerhet, bedre ernæring og
105 fremme bærekraftig matproduksjon og forbruk innen 2030.

106 Status i dag er at vi blir flere mennesker på kloden og den globale matproduksjonen står
107 under sterkt press, ikke mist på grunn av klimaendringene. Over 800 millioner mennesker
108 sulter, to milliarder er feilernært og industriell matproduksjon belaster natur og klima. Ved
109 en global matkrise vil det kunne bli knapphet av mat på verdensmarkedet.

110 Hele verdikjeden for mat - fra fjord, jord og fjøs - via industri og matbutikk til forbruker og
111 avfall må bidra for at matproduksjonen og matforbruket i verden skal bli mer bærekraftig,
112 sunt og rettferdig. Det er ikke klimavennlig å importere mat og fôr vi kan produsere selv.

113 Mat fra framtidens jordbruk må produseres på en måte som ikke forringer naturressursene,
114 men som ivaretar levedyktigheten i økosystemene og bidrar til å redusere den globale
115 oppvarmingen.

116 BÆREKRAFTIG MATPRODUKSJON

117 Norges Bygdekvinnelag mener at...

- 118 • Det må sikres gode rammevilkår for bærekraftig matproduksjon i hele landet basert på
119 norske ressurser.
- 120 • Andelen av norskprodusert mat må økes og importvernet må styrkes. Dette gjelder
121 særlig kjøtt fra dyr som utnytter gressarealene, og produksjon av korn, potet, frukt og
122 grønnsaker.
- 123 • Produksjonen av lokal mat og økologisk mat bør økes. Det må legges til rette for lokal
124 foredling og distribusjon.
- 125 • Naturressurser i jord, skog og hav må forvaltes i et langsiktig perspektiv. Det må gis
126 insentiver som reduserer matproduksjonens belastning på klima og miljø, ivaretar dyre-,
127 fiske- og plantehelse og sikrer god jord- og vannkvalitet.

128

129 MATSIKKERHET OG BEREDSKAP

130 Norges Bygdekvinnelag mener at...

- 131 • Det nasjonale jordvernet må styrkes. Målet må være om en nullvisjon for nedbygging av
132 dyrka og dyrkbar mark.
- 133 • For å styrke den nasjonale beredskapen trengs det rammevilkår som gir mer mat på
134 norske ressurser, og som hindrer at arealer går ut av drift.
- 135 • Alle land må sikres retten til å beskytte og utvikle sin egen matproduksjon til egen
136 befolkning.
- 137 • En høy selvforsyningsgrad i Norge er solidarisk overfor andre land.
- 138 • Det må opprettes et nasjonalt beredskapslager for matkorn, såkorn og fôr til minst ett
139 år.
- 140 • Styrke bondens rettigheter til såfrø som i dag trues av de globale såfrøsekskapene.

141

142 GENMODIFISERTE ORGANISMER

143 Norges Bygdekvinnelag mener at...

- 144 • Det må være en føre-var tilnærming i utvikling og bruk av GMO både i Norge og
145 internasjonalt. Dette gjelder også for nye genredigerte organismer.
- 146 • Forbrukere og matprodusenter må ha rett til å velge GMO-fri mat, fôr, frø og dyr.
- 147 • Alle produkter med GMO må merkes slik at forbrukerne kan foreta informerte valg.
- 148 • Dersom GMO blir tatt i bruk i matproduksjon må vi være sikre på at den er trygg for
149 mennesker, dyr og miljø.

150

151 FORBRUKERMAKT

152 Norges Bygdekvinnelag mener at...

- 153 • Det er viktig at flere små og mellomstore produsenter får enklere tilgang til
154 markedet, slik at forbrukerne får et bredere spekter av produkter i butikkhyllene.
155 Maktkonsentrasjonen i verdikjeden for mat, press på pris og bruk av kjedenes egne
156 merkevarer (EMV) må derfor begrenses.
- 157 • Priser på dagligvarer må gjenspeile ulik kvalitet og kostnader knyttet til hvordan
158 maten er produsert.
- 159 • Det må være obligatorisk merking av innhold og opprinnelsesland for alle matvarer,
160 slik at vi som forbrukere kan ta informerte valg. Dette gjelder også for
161 storhusholdning og restauranter.

162

163 MAT OG OPPVEKST

164 God, sunn mat og gode måltider er viktig for barn og unges helse og velvære. For å gi barna
165 våre gode liv vil vi at alle skal få gode sunne måltider gjennom dagen, praktisk matkunnskap
166 og gode matvaner. Å oppdage og lære om dyrking, lokale råvarer, matlaging og sanking kan
167 skape nysgjerrighet og forståelse for matproduksjon, helse og bærekraft.

168 Norges Bygdekvinnelag mener at...

- 169 • Et gratis skolemåltid for alle barn og unge må lovfestes. Det vil være et løft for
170 folkehelsen, skolemiljø og matvaner, og vil kunne bidra til sosial utjevning.
- 171 • Ved innføring av skolemat i Norge bør maten så langt det er mulig være produsert på
172 norske ressurser, i tråd med FNs anbefalinger om skolemat til alle verdens barn.
- 173 • Faget «Mat og helse» må prioriteres i skolen. Kunnskap om kosthold, matproduksjon,
174 matkultur og matlaging er avgjørende for god folkehelse.
- 175 • Barn og unge må få kunnskap om bruk av lokale råvarer, hvordan lage god og
176 bærekraftig tradisjonsmat og hvordan forebygge matsvinn.

177

178 BÆREKRAFTIG FORBRUK AV MAT

179 I dag forbruker vi mer enn hva som er bærekraftig for kloden. En tredjedel av maten som blir
180 produsert blir kastet. Bærekraftig matproduksjon og forbruk i Norge handler om best mulig
181 bruk av norske matressurser.

182

183 Forbrukerne må få god informasjon om fordelene ved å velge norsk mat.

184 Norges Bygdekvinnelag mener at...

- 185 • Bruk av tradisjonell matkunnskap er et verktøy for å ta bærekraftige og solidariske
186 valg i matveien. Kunnskap og ferdigheter fra det tradisjonelle matstellet og om bruk
187 av lokale råvarer, hjelper oss til å utnytte matressursene på en best mulig måte.

- 188 • Fremtidige kostholdsråd må oppfordre til et kosthold med kjøtt, grønnsaker, korn,
189 fisk og meieriprodukter, tuftet på bruk av norske ressurser og tradisjonell
190 matkunnskap.
- 191 • Å kjøpe og spise lokal mat i sesong hindrer unødvendig transport og gir ferskere
192 råvarer som bidrar til mindre matsvinn.
- 193 • Å bruke hele dyret, fra hode til hale, er verdifullt, bærekraftig og gir oss næringsrik
194 mat.
- 195 • Det må legges til rette for at frukt og grønnsaker med «kosmetiske feil» og et større
196 utvalg av stykningsdeler fra slaktedyr - blir tilgjengelige i butikk.

197

198 MAT SOM KULTURARV

199 Mattradisjoner er kulturarv. Ved å ta vare på kunnskap om tradisjonsmat, tar Norges
200 Bygdekvinnelag vare på viktige deler av den norske kulturen. Å forvalte kunnskapen om
201 tradisjonsmat handler om å bevare, formidle og overføre. Vi lærer videre tradisjonell bruk av
202 norske råvarer, teknikker og metoder i matlaginga. Kunnskap om tradisjonsmat er kunnskap
203 vi har i hendene. Det er dette som kalles immateriell kulturarv.

204 Norge ratifiserte i 2007 UNESCO-konvensjonen om vern av immateriell kulturarv. I 2018 fikk
205 Norges Bygdekvinnelag status som rådgivende organisasjon for UNESCO på området
206 mattradisjoner i Norge. Vi er eksperter på tradisjonell matkunnskap i Norge, og er en viktig
207 aktør for å ta vare på kulturarven. Norges Bygdekvinnelag er en av flere i frivilligheten som i
208 stor grad tar vare på den immaterielle kulturarven i Norge.

209 Norges Bygdekvinnelag mener at...

- 210 • Norge må heve statusen på tradisjonell matkunnskap som kulturarv.
211 • Den immaterielle kulturarven må bevares, styrkes, formidles og overføres.
212 • Det frivillige kulturminnevernet må få styrket sine rammevilkår.
213 • Norge må arbeide for å oppfylle forpliktelsene vi har etter UNESCOs konvensjoner
214 om både immateriell og materiell kulturarv.